

POLITIEKE PARTIJ DEMOCRATEN 66

VERSLAG van de ALGEMENE LEDENVERGADERING, gehouden op vrijdag 24 en zaterdag 25 januari 1986 te Amersfoort.

1. OPENING DOOR DE PARTIJVOORZITTER

De voorzitter opent om 20.05 uur het congres. Hij stelt de congresvoorzitters voor, t.w. Lies Mulderij, Hessel van Dijk, Arnold Gerritsen, Rob van Kamp, Michel Jager.

Vanwege het overweldigende aantal amendementen zal de partijvoorzitter morgen niet spreken, maar zal hij thans enkele opmerkingen maken.

In de komende 24 uur zal het VP centraal staan.

Referendum: In het concept VP wordt het referendum op provinciaal en gemeentelijk niveau bepleit, terwijl de Staatscie Biesheuvel inmiddels rapport heeft uitgebracht. Er wordt gepleit voor een beslissend correctief wetgevend referendum. Gezien de ontvangen amendementen en gezien de commissie Biesheuvel stelt het HB voor om een dergelijk referendum ook in het VP op te nemen voor het landelijk niveau. De commissie Biesheuvel heeft op overtuigende wijze aangetoond datgene wat wij al jaren vermoeden nl. dat de afstand tussen gekozene en kiezer groter wordt.

Het referendum mag niet gezien worden als Haarlemmerolie voor alle bestaande problemen. Het is niet het enige instrument om de verstarring een halt toe te roepen. Wel kan het referendum de invloed van de kiezers op de politiek vergroten.

Een tweede reactie op het VP is een artikel in de Groene van 20 november jl.: "D66 schreef een satirische novelle". Enigszins ingekort leest de voorzitter dit artikel voor.

Tenslotte wenst de voorzitter een ieder een goed congres toe en geeft hij het woord aan de congresleiding.

2. BENOEMING NOTULEN- EN STEMCOMMISSIE

In de notulencommissie worden bij acclamatie benoemd Magda Bernds en Ankie van Leeuwen.

In de stemcommissie worden bij acclamatie benoemd: Paul Wessels (vz), Ellen van Hulzen, Wim Colin, Minke Wijkmans en Ab Jansen.

3. TOELICHTING OP DE STEMPROCEDURE

De voorzitter van de stemcommissie geeft een toelichting op de stemprocedure. Er zal gestemd worden bij gewone meerderheid van stemmen.

Mertens stelt een technische vraag nl. wat er met de door hem ingediende amendementen is gebeurd.

Fokkink: de amendementen van Mertens zijn afgewezen wegens onvoldoende ondersteuning, zij waren niet voorzien van 25 handtekeningen.

Mertens voert hierbij aan dat het HB de reglementen t.a.v. de termijnen niet heeft gevolgd. Hij vindt het daarom onbegrijpelijk dat voor zijn amendementen de reglementen wel moeten worden gevolgd.

Fokkink (vz. rapportagecie): Het HB bepaalt wanneer de stukken worden toegestuurd aan de leden. Er moet een maand tussen zitten en die reglementen zijn in acht genomen.

Mertens verzoekt het congres een uitspraak te doen. **Fokkink** stelt dat het congres een dergelijk besluit niet kan nemen, omdat dit in strijd is met de reglementen.

Mertens dient een ordevoorstel in om het congres een uitspraak te laten doen. Zijn amendementen zijn namelijk gebaseerd op strijdigheid met het BP. Hij vraagt de programmacommissie dan ook hier naar te kijken.

Na nog enige discussie zegt de voorzitter dat het niet mogelijk is wat de heer Mertens zich heeft voorgesteld. De rapportagecommissie heeft de programmacommissie hier al naar gevraagd, maar de programmacommissie zag hierin geen aanleiding.

D 6 6 D E M O C R A T E N

4. FINANCIEN

Tom Kok:

Omdat er normaal 3 congressen per jaar worden gehouden, is er voor wat betreft de behandeling van de financiën in andere jaren meer ruimte. Dit jaar zullen er echter slechts 2 congressen plaatsvinden.

Over 3 punten wil ik het graag kort hebben:

1. De jaarrekening over 1985. Deze is op dit moment nog niet klaar. De behandeling hiervan wordt vlg. art. 8 lid 2 verschoven naar het najaarscongres.

De andere 2 punten de contributieregeling en de regiobijdrage alsmede de begrotingsbehandeling komen eveneens in het najaar aan de orde.

Het Hoofdbestuur stelt voor continuering van de contributieregeling en regiobijdrage, zoals die nu bestaat.

Voorzitter Financiële Commissie

Ik adviseer verschuiving van de behandeling van de contributieregeling en regiobijdrage naar het najaarscongres. Voor wat betreft de campagne financiën is de toestand zorgelijk. Er dient te worden vastgehouden aan het standpunt uitgesproken op het vorig congres, dat er niet meer uitgegeven kan worden dan waarvoor op de begroting een dekking is voorzien.

Congresvoorzitter

Stemming is niet gewenst. Voorstel tot behandeling op najaarscongres bij acclamatie aangenomen.

5. Formele afhandeling BELEIDSPROGRAMMA

In overleg met de Programmacommissie begint de programma-behandeling van dit congres met het vaststellen van de verhouding tussen het Beleidsprogramma (het vastgestelde deel + het niet vastgestelde deel) enerzijds en het (concept-)verkiezingsprogramma anderzijds. Dit is noodzakelijk voor de werkzaamheden aan beide programma's na dit congres. Voor de goede orde zij hier herhaald wat in de laatste Democraat op pag. 2 werd vermeld: gezien het concept verkiezingsprogramma heeft het Hoofdbestuur besloten de beslispunten op het Beleidsprogramma in te trekken en de indieners van moties en amendementen die na juni '85 overgebleven waren, te vragen hun voorstellen op het verkiezingsprogramma in te dienen.

De Programmacommissie heeft gekeken in welke mate er strijdigheden tussen het Beleidsprogramma en Verkiezingsprogramma voorkwamen. Deze komen aan de orde bij de behandeling van de desbetreffende amendementen op het Verkiezingsprogramma.

Congresvoorzitter

Kan iedereen instemmen met deze behandeling? Iedereen is content met deze gang van zaken.

6. EERSTE DEEL BEHANDELING VERKIEZINGSPROGRAMMA

Voorzitter: het VP zal dit congres vastgesteld moeten worden. Er moet immers campagne gevoerd gaan worden. Er is een verdeling aangebracht in de behandeling op vrijdagavond en zaterdag. De gekozen minister president, het districtenstelsel, de gekozen burgemeester en het referendum op zaterdag + de politieke plaatsbepaling + kernwapens.

De rest zal vanavond afgehandeld moeten worden, dat betekent 180 amendementen. De handelwijze is als volgt: de amendementen met een positief advies van het HB en de programmacommissie nemen wij aan (75 stuks). Deze zullen bij het begin van de behandeling van ieder hoofdstuk genoemd worden, maar ze zijn dan niet meer expliciet in behandeling. Dit betekent dat ze dan zijn aangenomen.

De 110 amendementen met een negatief advies zullen als volgt in behandeling komen. Wanneer één van de aanwezigen expliciete behandeling wenst, dient men dit aan te geven op de sprekerslijsten. Ook de indieners dienen zich op deze wijze te melden.

De amendementen waarvoor geen expliciete behandeling is gevraagd, worden beschouwd te zijn verworpen.

De voorzitter hoopt dat een ieder kan leven met deze wat ongebruikelijke procedure. De mogelijkheid tot het vragen van stemming is aanwezig.

Klompenhouwer brengt namens de programmacommissie nog een precisering aan. Het advies van de programmacommissie betreft nl. niet een politiek advies, maar een advies op de vraag of iets al dan niet spanning oplevert met het BP. Als het geen spanning oplevert kan het mee met de door de voorzitter geschetste procedure.

Hoofdstuk 1.

Am 3815 niet in behandeling - negatief verworpen.

Am 4013:

Indiener: het gaat hier om een verdubbeling van de tekst. Tweemaal een regeer accord leidt tot nivellering. Om het de andere keer sterker te maken is het beter om het hier te schrappen.

Mw. Scheltema - HB: hoewel het oppervlakkig gezien een verdubbeling lijkt is het hier echter van een andere orde. Het wordt hier in een andere context gebruikt en het zou jammer zijn wanneer dit nu verloren zou gaan.

Stemming: verworpen.

Aangenomen: 3787a, 3862, 3785, 3769, 3702a met de volgende wijziging:

laatste woord behoorlijkheid wordt: beginselen van behoorlijke regelgeving.

Am 3703: geen behandeling - negatief - verworpen.

Am 3754:

Baas: de bedoeling van dit amendement is dat het mogelijk gemaakt wordt dat naast genoemde instellingen, gemeenten en provincies daarbij betrokken worden.

Mw. Scheltema - HB: we gaan een parlementair instituut introduceren. Het HB vindt het beter dit eerst op landelijk niveau uit te proberen. Bovendien kost het geld.

Stemming: aangenomen.

Am 3702b

Mw. Scheltema: de indiener heeft het amendement ingetrokken onder de belofte van het HB dat wij iets over het regeeraccord zullen verwerken in het BP.

Am 3788

Mw. Scheltema: Het HB heeft gemeend dat dit volksinitiatief op zichzelf los gezien moet worden van het referendum.

Indiener: het is niet de bedoeling dat ieder burger zo maar een referendum kan aanvragen. Het is echter een welkome aanvulling op de democratie.

HB: ontkent niet dat het wellicht een welkome aanvulling op de democratie kan zijn, maar nu eerst een referendum.

Stemming: verworpen.

Am 3867 negatief advies - verworpen.

Am 3740: strijdigheid met het BP.

Baas: Vindt het onjuist dat wij met een vorm van monisme werken. Daarom pleit hij voor om wethouders en gedeputeerden van buiten de kring van gekozen raads- en statenleden moeten kunnen worden aangesteld.

Mw. Scheltema: Ten eerste keert de indiener zich tegen de monistische structuur. Daarover heeft D66 nog geen uitspraak gedaan. De indieners zeggen het zou anders moeten. Het HB wil het wel meenemen wanneer binnen redelijke termijn de staatsrechtelijke vernieuwingen worden geconcretiseerd, maar niet nu.

Indiener vindt dit niet sterk gezien het feit dat wij kiezen voor een stuk vernieuwing. In raden en staten zitten wij bovendien met deze problemen. Wij moeten voorstellen ontwikkelen om het monisme af te breken en het dualisme een kans te laten krijgen.

Stemming: aangenomen.

Am 3760

Strijdigheid met het VP.

Baas: dit ligt in het verlengde van het zo juist aangenomen amendement.

Het gaat er om dat GR en Staten ontbonden kunnen worden wanneer deze dat willen.

Mw. Scheltema! dit riekt naar een stedelijk parlement. Het gaat erg ver.

Een dergelijke tussentijdse ontbinding is te ondoordacht om dat nu al in het VP op te nemen. Het is in de huidige structuur ondenkbaar.

Deze gedachte moet eerst eens nader overwogen worden op al zijn consequenties

Baas: wij zullen dit naar voren moeten brengen wanneer wij ernst willen maken met onze constitutionele innovatie.

Stemming: verworpen.

Am 4028: ingetrokken.

Am 3739

Baas: aandacht binnen het programma voor niet alleen de rijksoverheid maar ook voor de provinciale overheid.

Mw. Scheltema: de indiener doet nu juist met dit amendement datgene wat wij

niet willen nl. centralisme. Dit zou opgenomen moeten worden in alle provinciale programma's van D66.

Stemming: verworpen.

Am 3753

Indiener: in het VP wordt feitelijk voorgesteld dat er zogenaamde provinciale vrij gemeenten moeten komen. Dit lijkt heeft goed, maar niet voor alle beleidsterreinen. M.n. bijvoorbeeld op het gebied van ruimtelijk beleid. Dit is onvoldoende doordacht en zij snapt niet waarom deze nuancering wordt afgekeurd.

Mw. Scheltema: Zo'n apart statuut zal zeker eerst voor een aantal beleidsterreinen eerst gebeuren, maar het HB wil de mogelijkheid niet ontnemen. Er wordt de mogelijkheid voor een apart statuut geopend en dat sluit niet uit dat het maar voor een bepaald aantal terreinen is.

Stemming: verworpen.

Voor wat betreft Hfdst. II Sociaal Economisch Beleid is het volgende amendement ingetrokken: 3752.

De navolgende amendementen hebben een positief advies van het Hoofdbestuur; de Programmacommissie heeft vastgesteld dat deze amendementen niet strijdig zijn met het Beleidsprogramma. Om het tempo van de te behandelen amendementen te bekorten, er zijn er 180 ingediend, stel ik u voor de navolgende amendementen zonder discussie te aanvaarden. 3748, 3775, 3741, 3742, 3614, 4000, 3776, 3777, 3782, 3751, 4026a, 4026b, 4026c, 4026d, 4026f, 4026h, 4026j, 4026l, 3805, 3806, 3807, 3809, 4030, 4031, 3758, 4011, 4107. 3750 en 3798 zullen concurrerend in stemming worden gebracht.

Deze amendementen zijn nu aanvaard.

We vervolgen met de amendementen waarop het Hoofdbestuur negatief heeft geadviseerd. Indiërs en sprekers krijgen kort de gelegenheid deze amendementen te verdedigen. 4106: geen spreker = verworpen.

3836 ingetrokken ten gunste van 3770.

3770 de Programmacommissie: voorstel pag.11 regels 66 en 67 apart in stemming te brengen want deze tekst van het Verkiezingsprogramma staat op gespannen voet met die van het Beleidsprogramma t.a.v. het afdwingen van pakket maatregelen en arbeidsduurverkorting. In overleg met het Hoofdbestuur worden de tekst als volgt gewijzigd:

"Wanneer een sociaal contract niet tot stand zou komen, moet niet worden uitgesloten dat het pakket van maatregelen in een uiterst geval bij wet zal worden afgedwongen. Daarbij zal dan ook zoveel mogelijk rekening gehouden worden met de in paragraaf 2 punt 9 genoemde voorwaarden".

Het Hoofdbestuur geeft als indiener een toelichting:

De Programmacommissie heeft terecht tegenstrijdigheden geconstateerd. Hoezeer de arbeidsduurverkorting ons ook dierbaar is, op pagina 17 punt 2.9 was reeds voldoende flexibiliteit ingebouwd. Door de tekst op deze manier te wijzigen wordt volledig recht gedaan aan de strekking die wij voor ogen hebben.

Spreker 1:

Betreurt afzwakking van deze tekst. Langdurig werklozen zullen dit niet aangenaam vinden.

Spreker 2:

Kunnen we als enige partij die dit in zijn verkiezingsprogramma heeft staan, dit niet handhaven of kan de tekst van het Beleidsprogramma, die beter aansluit op de realiteit, niet stemming worden gebracht.

Spreker 3:

Op zich kan ik instemmen met de Programmacommissie. Wordt amendement 3770 ook nog behandeld? Betekent aanpassing van het Verkiezingsprogramma ook aanpassing van het Beleidsprogramma.

Programmacommissie:

Nee, aangezien strijdigheden nu opgeheven zijn.

Spreker 4:

Wat betekent in het uiterste geval? Ik vind dit een vreemde formulering. Betekent dit 10% arbeidstijdverkorting of het binnenhalen van 36 uur? Hoe zit het met de VUT, Deeltijdarbeid, Jeugdwerkplan e.d. Ik ontraad dit amendement.

Louise Groenman:

Als enige partij beogen we dit bij wet af te dwingen. De partij dient te adviseren of men voor of tegen deze wet is.

De stemming gaat over mondeling gewijzigde tekst.

Hoofdbestuur:

Er bestaan 2 meningen. "bij voorbaat" weglaten is geen afzwakking van de tekst eerder precisering. Wanneer de sociale partners akkoord zijn, dient een overheidsingrijpen niet uitgesloten te worden. Er wordt wel degelijk grote nadruk gelegd op arbeidsduurverkorting en deeltijdarbeid telt ook mee.

In stemming voorstel Hoofdbestuur gewijzigde tekst regel 66 e.v. Deze wordt aangenomen, waardoor amendement 3770 vervalt.

Vervolgens is het voorstel van de Programmacommissie de navolgende tekst van het Beleidsprogramma pag. 37 kolom 1 regel 10/12, toe te voegen in het Verkiezingsprogramma. Deze tekst luidt:

"Het tempo van de tekort-verlaging moet echter worden afgestemd op de noodzaak van een internationaal gecoördineerd anticyclisch conjunctuurbeleid".

Aangenomen zonder stemming.

Amendement 3849a is vervallen ten gunste van am. 3742 hetwelk reeds is aangenomen.

Amendement 3748 en 3799 worden tegelijkertijd behandeld.

Frank Baas: Er dient zowel aandacht te worden besteed aan de juridische positie als aan de maatschappelijke positie van thuiswerkers/afroepcontractanten.

Y. van Wagensveld woordvoester:

Afroepcontracten zijn maatschappelijk onaanvaardbaar. Men dient voortdurend beschikbaar te zijn om bijv. minder dan twee uur te mogen werken. Deze mensen dienen beschermd te worden. Deze amendementen behelsen hetzelfde maatschappelijke probleem.

HB:

Heeft voorkeur voor amendement 3748 boven 3799. De maatschappelijke positie dient inderdaad beschermd te moeten worden maar is vooralsnog geen overheidstaak.

3799 wordt ingetrokken t.g.v. 3748.
3748 zonder stemming aangenomen.

Frank Baas alias Jan de Lange:

De regionale arbeidsmarkt is zeer belangrijk. Snap niet waarom dit amendement wordt ontraden.
3743 na stemming verworpen.

Amendement 3849b hoort bij 3849a.

Jan Drenten:

In 3849 b worden de 3 bedoelde maatregelen genoemd omdat het woord bedrijvigheid alleen, niet voldoende uitgewerkt is. Zonder verwaarlozing van het milieu etc. is onderwijs voor opgeleide functies in bedrijfsleven zeer belangrijk. Men dient ook begrip te hebben voor de ondernemer.

HB:

Geeft negatief advies omdat de redactie niet gelukkig is van het amendement en de uitwerking o.m. te gedetailleerd. Indiener handhaaft amendement.
Amendement 3849a en b door stemming verworpen.

Amendement 3849b.

Y. van Wagensveld

Amendement 3749b en 3749a kunnen tegelijkertijd behandeld worden. Bezwaar is kinderopvang te koppelen aan vrouwen.
HB akkoord zonder stemming aangenomen.

Amendement 3744.

Het woord arbeidsongeschikten vervangen door arbeidsgeschikten. Laat graag aan Programmcommissie over om dit te bekijken.

Amendement 4063.

H. Douma:

Weet uit ervaring dat de 5% onvoldoende is. Door het weglaten van de heffing van sociale lasten op deze arbeidsplaatsen zou het voor werkgevers eerder aanleiding zijn meer kwetsbare groepen aan te nemen.

HB:

Heeft bij de fractie geïnformeerd. De kosten zouden uiteindelijk veel te hoog worden om dit plan te realiseren. We moeten dit afwegen tegen andere prioriteiten en wijzen dit voorstel af.

H. Douma:

De uitkeringen aan deze mensen vallen wel weg.
Na stemming verworpen.

Amendementen 4029, 4032 en 4033 worden na stemming aangenomen.

Amendement 3782 nieuwe tekst is reeds aangenomen.

Amendement 3778.

J.A.J. Pieters-Stam

Vindt het onaanvaardbaar dat, wanneer men niet wil bijscholen, de uitkering gekort wordt.

H.B.:

Het accent ligt op het woord "kan". De mogelijkheid van een arbeidstoekomst moet er blijven voor langdurig werklozen.

Indiener:

Wie beslist over het korten van de uitkering?

Am. 3778 door stemming verworpen.

Amendement 3834:

H.B.:

Wil dit amendement zij het in gewijzigde vorm wel accepteren. Op blz. 13 regel 66 VP tussenvoegen: "ook het Midden- en kleinbedrijf dient hierbij systematisch betrokken te worden".

en op blz. 15 regel 24 na kleinbedrijf;: "daarnaast het midden- en kleinbedrijf systematisch betrekken in onderzoekprogramma's op nationaal en internationaal niveau."

De gewijzigde tekst wordt zonder stemming aangenomen.

Amendementen 3745 en 3752 worden ingetrokken.

Amendement 3835:

Wordt als volgt gewijzigd: een organisatievorm aangepast aan de mogelijkheden en belangen van het midden- en kleinbedrijf.

In deze vorm zonder stemming aangenomen.

Amendement 4001:

Gewijzigde tekst op pag. 42 congresboek is fout.

De tekst van pag. 11 als volgt gewijzigd: na kapitaal.:

schrappen: "op de samenstelling" tot en met "uitoefenen" en vervolgens "De grotere eigen verantwoordelijkheid van de factor arbeid kan in vele gevallen worden versterkt door decentralisatie van productie en beheer en door bedrijven te stimuleren aan alle werknemers" enz.

Zonder stemming aangenomen.

Amendement 4026:

Jasper de Jong:

Het landbouwbeleid is niet zozeer ontwikkeld in de regio Amsterdam maar deze regio heeft de voorstellen van de landelijke werkgroep overgenomen.

4026 e: familiebedrijven dient geschrapt, dit geldt voor

welk soort bedrijf dan ook.
 4026 g: quotering in vet is aanvulling hierop.
 4026 i: ongeacht financiering uit welke bronnen.
 4026 k: milieu is natuurlijk ook heel belangrijk.

HB:

Verwerpt 4026 e: 4026 g is op zichzelf een juist amendement maar het moment is er niet rijp voor. De gevolgen zijn niet te overzien vandaar dat wij het afwijzen.
 4026 i: adviseren wij niet over te nemen evenals 4026 k.

Indiener:

begrijpt dit niet.

Stemming:

4026 e verworpen; 4026 g wordt aangenomen; 4026 i verworpen evenals 4026 k.

Amendement 4101 a en b worden verworpen.

CVP pag. 11 regels 0-5 worden geschrapt.

Amendement 3838:

Spreker: Het proces arbeidsduurverkortung voltrekt zich veel te langzaam. Bedrijfsleven en overheid dienen te worden gestimuleerd bestaande taken te herverdelen in pakketten van 32 of 25 uur. Dit dient ieder jaar opnieuw te worden bezien. Vooruitlopend op de ATV dienen nieuwe mensen slechts aangenomen te worden voor 32 of max. 35 uur.

HB:

25 uur is voor veel mensen niet haalbaar in financieel opzicht. Adviseert negatief.
 Amendement 3838 door stemming verworpen.

Amendement 3747:

Dit punt wijkt af van het beleidsprogramma. Het is niet juist t.a.v. het particulier bedrijfsleven dat de overheid het voorbeeld geeft.

HB:

De overheid en de sociale partners bepalen het beleid. De overheid heeft een eigen verantwoording t.a.v. personeel en de economie. De overheid is trendsetter.

Spreker:

Ben voor gelijke behandeling van mensen bij overheid en in bedrijfsleven.

P.C.:

voorstel is strijdig met B.P.
 Amendement 3747 door stemming verworpen.

Amendement 3839 a en b:

J. Pool:

Er is financiële ruimte voor volledige herbezetting. Overheid dient op pons/pondse wijze te herbezetten. Wanneer men dit niet doet, ontstaan er onwerkzame toestanden met name nu al voelbaar in het onderwijs en in de volksgezondheid.

H.B. :
Helaas is dit financieel onhaalbaar.

Spreker:
Voor mij is het een raadsel.
Am. 3839 a en b door stemming verworpen.

Amendement 3746:
Spreker: Het woord verlofgangers is Oudindische nonsens en werkloze werknemers bestaan niet.

Saskia v.d. Loo:
Inderdaad is dit een waanzinnige zin.

P.C. : deze concept tekst is niet aan P.C. voorgelegd.

H.B. : Helaas is dit een slechte formulering. De tekst wordt veranderd in "Vervangende werkgelegenheid wordt gecreeerd".
Am. 3746 na stemming aangenomen.

Amendement 3846:
L.C. Verstegen:
Dok deeltijdwerkers dienen te worden meegeteld. Er is ruimte gebrek in diverse gebouwen. Dit kost miljoenen.

H.B. :
Natuurlijk dienen deeltijdwerkers meegeteld te worden maar niet volledig, dat zou onzinnig zijn.
Am. 3846 zonder stemming aangenomen.

Amendement 3750 wordt ingetrokken t.g.v. Am. 3798.
Am. 3798 zonder stemming aangenomen.

Amendement 4039:
L. de Graaf:
Met al onze banenplannen blijven er 300-400.000 werklozen over in 1990 is de prognose 500.000. Er dient dus naast een werkgelegenheidsbeleid ook een werklozenbeleid te zijn, zodat de werklozen geen randfiguren van de samenleving zijn.
P.C. stelt tekstwijziging voor: schrappen vanaf "blijven - Voor her moet" en schrappen vanaf "participatie".

Spreker: akkoord met tekstwijziging.
Am. 4039 overgenomen zonder stemming.

Amendement 3812:
Spreker: Alleenstaanden krijgen te weinig aandacht in VP.
HB: Ons advies is misverstand wij zijn het hiermee eens.

Am 3812 zonder stemming overgenomen.

Amendement 3724:

Saskia v.d. Loo

Dit amendement betrekken bij am. 3488.

H.B.: Hoewel dit wel een discussiepunt in de partij is, vooralsnog negatief advies.

Am. 3724 na stemming verworpen.

Am. 3813 na stemming verworpen.

CVP blz. 19 2.12. Belastingen - Tweeverdienerswet.

tekst biz. 71-74 vervangen door tekst BP.

Zonder stemming akkoord, waardoor amendement 3840 automatisch vervalt.

Amendement 3850:

Spreeker volgens mij is het voorstel in het VP ongunstig.

H.B.:

Een vereenvoudiging van ons B.T.W. systeem dient budgettair neutraal te verlopen.

Indiener:

Handhaaft amendement.

Amendement 3850 door stemming verworpen.

Amendement 4061:

Ons zwart/grijze betalingssysteem dient te verdwijnen. Een betere beloning voor ambtenaren die zich met de fraude bestrijding bezig houden, is op zijn plaats.

H.B.:

Is tegen precisering wil liever ruimere omschrijving van de tekst.

Am. 4061 door stemming verworpen.

Amendement 3814:

E. Nypels

Op zich is het juist vorm te geven aan de achterstelling van alleenstaanden. Helaas is dit taalkundig onjuist. Stelt volgende compromistekst voor voor pag. 20 regl 45 - 48 VP:

"Deze hervorming is gericht op gelijke behandeling van alle betrokken groepen, waardoor in de pensioenregelingen achterstelling van vrouwen, alleenstaanden, deeltijdwerkers en personen die door verandering of verlies van werk het pensioenfonds hebben verlaten, wordt verboden."

Compromis tekst akkoord.

Amendement 4002:

Negatief advies wordt verworpen.

Hoofdstuk 3.**Am 4005** : ingetrokken**Am 3866b, 3772, 3866c** : positief accoord.**Am 4008** : positief accoord, gewijzigde tekst op p. 42 en p. 43.**Am 4027** : positief - accoord. Gewijzigde tekst op p. 32Mertens: minister voor mediabeleid - beslispunt vorig congres. Is dit ~~niet~~ overgenomen?

Programmacommissie: niet overgenomen.

Van de orde: gevraagd wordt hoelang er nog doorgedaan wordt.

De partijvoorzitter stelt het volgende:

Wij zitten met een gigantisch probleem. Met de rapportagecommissie is bekeken of er een uitweg zou zijn. Er blijkt echter reglementair geen enkele andere mogelijkheid te zijn dan het VP op een congres vast te stellen. Wat wij kunnen doen is over 1 maand doorgaan, maar dan is er geen VP voor de gr-verkiezingen. Daarom vraagt hij het congres om door te gaan en dit af te handelen.

Am 3897

De indiener stelt voor om de splitsing wel te maken.

Mw. Scheltema: dat zou neerkomen op een totale herschrijving van het programma. Bovendien vragen kunsten en media een zelfde benadering van de overheid.

Stemming: verworpen.**In de stemcommissie wordt Rolf Jan Sielcken benoemd.****Am 3866a** ingetrokken.**Am 3868**: de onderdelen a t/m e worden apart in stemming gebracht.

b en e is een compromistekst - accoord.

a - ingetrokken

d is ook een nieuwe tekst - accoord

e - positief

c - indiener: minder eigen programma's, er wordt meer gekocht. Het omroepbestel moet in staat zijn zich te onderscheiden van de buitenlandese.

HB: inhoudelijk wel mee eens, maar het onderwerp radio gaat een enorme plaats innemen. Wij moeten een selectie aanbrengeen.

Stemming: verworpen.**Am 3865a - negatief - verworpen.****Am 3831 en am 3832 - positief - aangenomen.****Am 3865b**

HB: vreemde plaats waar het komt te staan.

Indiener vraagt de programmacommissie een betere plaats aan te geven.

Stemming: verworpen**Am 4015**

Indiener geeft een toelichting.

Mw. Scheltema: het Hb gelooft dat er wat anders staat. Het HB kan niet meegaan met de zinsnede met name de ensembles etc. Zo stellig kan het Vp niet zijn.

Stemming: verworpen**Am 3832: gewijzigde tekst - accoord:**

Vertrouwdheid met en participatie aan traditionele en hedendaagse kunst moet beginnen bij de jeugd. Daarvoor zou een breed en intensief aanbod van

kunstzinnige vorming op scholen en sociaal-culturele instellingen moeten worden geboden.

Am 4050 - negatief - verworpen**Am 3833**

HB: geen hoogste prioriteit

Stemming: verworpen

Am 3825 is ingetrokken , omdat 3868e is aangenomen.

Pag. 24 Stemming over meer dan de helft als uitgangspunt: verworpen.

CVP onderzoeksplan: stemming verworpen.

Am 3789 - positief - overgenomen

Am 4040 negatief - verworpen

Am 3790 aangepast overgenomen

Am 3792 - overgenomen

Am 3791 - positief - overgenomen

Am 4051 negatief verworpen

Am 4044 gewijzigde vorm positief.

Am 3856

Boerma: het concept BP was niet in zijn bezit. Het blijkt dat zoals het nu in het VP het strijdig is met het BP. Het is een teruggang van wat wij in 1982 besloten hebben.

Van Hulzen - HB: Wat in het VP is precies hetzelfde als wat in het BP staat. Wij praten over een 2-sporen beleid. Uiterlijk 1990 moet er een besluit genomen zijn over de definitieve vorm van het voortgezet onderwijs. Het amendement beoogt juist dat een aantal stappen wordt teruggedaan. Wat betreft de tweede cyclus ligt er wel een uitspraak van het congres. Dit amendement wordt in gewijzigde vorm verworpen.

Am 3837: compromistekst Het HB stelt voor om de laatste regel te beginnen met zijn absurde uitvloeijsels etc. te schrappen. Indiener gaat hiermee accoord. Overnemen.

Am 4006 - negatief - verworpen.

Am 3851a - positief - overnemen

Am 3852 - positief - overnemen.

Am 3860

Indiener: in paragraaf decentralisatie staat een tweetal onjuistheden.

HB blijft van mening ontraden

Stemming - verworpen.

Am 3859

Indiener geeft een toelichting.

Het HB heeft de actualisering gemist en blijft het amendement ontraden.

Stemming: verworpen.

Am 4009: positief - overgenomen

Am 4010 : in gewijzigde vorm overnemen (p. 43)

Am 4045: positief - overnemen

Am 4007: negatief verworpen

T.a.v. de amendementen 4019, 3803 en 3851b:

Cassee - HB stelt dat wanneer de amendementen 3803 en 3851b worden samengevoegd dan is 4019 scherper en daarom is het HB positief over 4019 en ontraadt zij 3803 en 3851b.

Am 3851b wordt ingetrokken.

3.5. Justitie - discriminatie

Am 3816 eerst in stemming brengen - positief

pagina 32 gewijzigde tekst wordt overgenomen, dan blijft strijdigheid met cvp 3.5. Het cvp voorstel wordt overgenomen.

Am 3704a

Indiener: het HB heeft bezwaar tegen l zin nl. de centrale beheersbevoegdhedede etc. Hij wil dit toch laten staan.

HB - mw. Scheltema: het HB vindt dat een reshuffling niet in het vp moet plaatsvinden. HB ontraadt dit amendement.

Stemming: verworpen.

Am 4003: positief overnemen

Am 3755:

Indiener snapt niet waarop het HB negatief adviseert.

HB: In deze tekst waar de passage volledig aan vrouwen is gewijd, niet op eens over mensen gaan praten. Het past niet in de context.

Indiener: er staat ouderschapsverlof en dan gaat het ook over mannen.

Stemming: verworpen.

Am 3853

Mw. v.d. Loo: zo lang het niet geregeld is moet het wel opgenomen worden. Programmacommissie: het amendement wat zojuist is aangenomen heeft dit aal geregeld.

Stemming: verworpen.

De amendementen 3756, 3802, 3757, 3828 hebben een positief advies en worden overgenomen.

Am 4052: negatief verworpen.

Am 3854:

HB : ontraden.

Stemming: verworpen.

Am 4068 en 4069: positief - overnemen

Am 4108 is ingetrokken t.g.v. 01114

Am 4018

Indiener: het woord aanvaardbaar kent vele interpretaties, daarom kiezen voor verwerkbaar

Letschert - HB: verwerkbaar is niet reëel, omdat het zo absoluut is.

Stemming: verworpen

Am 4070: negatief - verworpen.

De am. 4072, 4017, 3779 zijn positief - overgenomen.

Am 4073 vervalt zelfde strekking als 3779

Am 4016

Letschert - HB: het amendement zoals het is ingediend is overbodig.

Indiener: zijn tekst is helderder, het geeft een zekere direktie aan.

Stemming: verworpen

Am 3780: negatief verworpen

Am 3725 gewijzigde vorm pag. 42 positief - overnemen.

Am 4074 : positief overnemen

Am 4064

Indiener: er is geen behoefte aan deze regel. De zin is strijdig met zichzelf.

Stemming: verworpen

Am 4066: positief - overnemen.

Am 3726:

HB: tekst van het amendement wordt afgeraden, omdat het zo absoluut is en het verstrekkende gevolgen kan hebben voor de werkgelegenheid.

Het amendement is niet realiseerbaar.

Stemming: verworpen.

Am 4014

Indiener: niet zo'n ruime interpretatie.

HB: zij zijn niet bij voorbaat haalbaar.

Stemming: aangenomen.

Am 4075: positief aangenomen

Am 4076 ingetrokken

Am 4041 - negatief verworpen

Am 3827: positief HB - strijdig met het BP, in die zin dat het immers al geregeld is

Am 4077: positief overnemen

Am 4067 : negatief verworpen

Am 4078: positief overnemen

Am 4079: negatief verworpen

De amendementen 3738 en 4053 worden ingetrokken t.g.v. 01114

De am. 4060 en 4065

Indiener 4065: vanuit Flevoland een zinvolle discussie houden over de Markerwaard. Daarom heeft men iets bedacht wat nu wel haalbaar moet zijn nl. dat wij altijd bereid zijn ons standpunt te overwegen.

De markerwaard moet nu niet worden aangelegd, maar het IJsselmeer moeten wij niet laten verloederen, daarom dit amendement.

V.d. Loo: Wij moeten ons daar nu heel nadrukkelijk over uitspreken.

HB: in het amendement staat dat inpoldering stuit op bezwaren. Er staat niet in dat het markermeer dient te worden gehandhaafd als natuurgebied.

Stemming: 4060 en 4065 worden verworpen.

Am 4080: negatief verworpen.

Am 3727 : nieuwe tekst op pag. 42 positief - overnemen

De amendementen 3727 en 3728 worden ingetrokken t.g.v. 01114

Am 01114: positief - overnemen.

Am 3759:

Programmacommissie: het betreft het IJsselmeer. Het sluit nauw aan bij wat er staat over het Markemeer. Daarom nu am. 3759.

Am. 3759: positief overnemen.

Indiener: het gaat om inrichting en beheer van het hele IJsselmeer, wij moeten ons niet beperken tot het Markermeer.

Am 4054: negatief - verworpen

Strijdigheid met het BP. cvp 33 3.10

In stemming wordt gebracht de tekst uit het cvp: aangenomen.

6 tot 10%: aangenomen

Am 4004: positief aangenomen

Am 3737

Indiener: de huidige paragraaf is veel te kort.

HB: het amendement voegt niets aan de tekst toe.

Stemming: verworpen.

Am 3855: positief overnemen

De amendementen 3763 en 3762 gewijzigde vorm pag. 32 - positief -overnemen

Am 3781: positief overnemen

Am 3857: ingetrokken

Am 3723: negatief - verworpen

Am 4043: positief aangenomen

Am 4059: negatief - verworpen

Hoofdstuk 4.

Am 4042, 4058 en 4957 negatief - verworpen

Mertens: vraagt de amendementen 4958 en 4057 op zaterdag te behandelen.

HB - van Hoorn: 4058 is in juni op basis van een beslispunt door het congres geaccepteerd.

Het orde voorstel van Mertens wordt in stemming gebracht en verworpen.

Am 3858 en 3810

Aris: geeft een toelichting.

HB - van Hoorn: wij hebben een buitenland paragraaf opgenomen, waarin wij ook dingen hebben weggelaten omdat wij niet een al te groot VP willen hebben.

Stemming 3858: verworpen

Am 3810 wordt overgenomen.

Am 3771 : positief overgenomen

Am 4012: gewijzigde vorm blz. 33 overnemen

Am 4021: positief overnemen

Am 3817: positief overnemen

De amendementen 4022 en 4023 zijn ingetrokken.

Am 4024: **gewijzigde vorm pag. 33 overnemen**

Am 4025 : positief overnemen

Am 3804: **negatief verworpen**

Motie: 4102 positief overnemen.

De voorzitter schorst de vergadering.

Zaterdag 25 januari 1986

De congresvoorzitter heropent het congres.

Voor diegenen, die gisteren niet aanwezig waren, deelt hij mee dat punt 12 is vervallen ten gunste van de behandeling van het verkiezingsprogramma.

Wat betreft het VP: in het algemeen is het zo dat gisteren alles is afgehandeld met uitzondering van de onderdelen van het hoofdstuk waarin is opgenomen de gekozen premier, het districtenstelsel, de gekozen burgemeester en het referendum. Bovendien moeten de amendementen die betrekking hebben op de kruisvluchtwapens en de kerntaken nog aan de orde komen.

De orde van de vergadering is als volgt:

hoofdstuk 1, vervolgens om 11.00 uur kruisvluchtwapens etc., daarna indien nodig restant hoofdstuk 1.

De volgende wijzigingen hebben zich voorgedaan in de samenstelling van de stemcommissie: zitting hebben hierin genomen D. van Ieperen en G. van Dijk i.p.v. A. Jansen. De voorzitter van de stemcommissie geeft een toelichting op de stemprocedure.

10. PRESENTATIE kandidaten besturen en commissies

De presentatie en de verkiezing van de lijsttrekker wordt verplaatst naar punt 17.

Kandidaten dagelijks bestuur:

Kees van de Brink voor het 1e publiciteitscoördinatorschap en Edo Spier voor het 2e publiciteitscoördinatorschap.

Kandidaat geschillencommissie:

de heer C.J.J. Beynen presenteert zich niet.

S. Blok kandidaat voor de lvc presenteert zich ook niet.

De heer Mulder, kandidaat voorzitter voor het SWB bestuur is de facto al benoemd, maar daar moet een correctie op worden aangebracht.

De genoemde kandidaten worden bij acclamatie benoemd.

De congresvoorzitter deelt mee dat bij de behandeling van 3.2. was gezegd dat amendement 3866a was ingetrokken t.g.v. de tekst van HB en indieners. De tekst is als volgt: voor een democratie is een onafhankelijk pluriform mediabestel, waarin vrijheid van expressie en informatie is gewaarborgd, onontbeerlijk.

Het congres gaat bij acclamatie met deze tekst accoord.

Hoofdstuk 3 pag. 21 regel 54 en 55: deze zin is uitdrukkelijk niet voorzien in het BP en daarmee strijdig. De voorzitter van de rapportagecommissie stelt voor deze zin te schrappen. Het HB gaat hiermee accoord. Bij acclamatie gaat ook het congres hiermee accoord.

11. Tweede deel behandeling Verkiezingsprogramma

De punten Gekozen Premier en Districtenstelsel lopen door elkaar heen.

Jan Vis:

Het is heel belangrijk het districtenstelsel in te voeren. Grondprobleem is het gegeven dat de volksvertegenwoordiger op een verkiesbare plaats wil komen te staan maar geen eigen machtspositie heeft. Het parlementair lidmaatschap is geen garantie. Men kan heel actief zijn in 1 of 2 commissies in de 2e Kamer maar dat blijft vaak onbekend doordat er weinig publiciteit aan wordt besteed. In het districtenstelsel heeft men een eigen machtsbasis. Om in het parlement te komen dient men goed op de hoogte te zijn in de regio. Een versterkte band tussen kiezer en gekozene is heel gunstig.

De voorzitter heet de Heer Geertsema en de Heer en Mevrouw Strikwerda welkom als gasten.

Amendement 3651/3652 en 4035:

El Peters:

Z.O. Brabant had 2 amendementen ingediend. De RC heeft hiervan 1 amendement gemaakt. Niet mee eens. Districtenstelsel en gekozen Minister President belangrijke items in VP. De oude politieke partijen zitten vast in het zadel. Bij zo'n districtestelsel kunnen Amerikaanse toestanden worden gevreesd. Bovendien vallen kleinere partijen uit de boot. Ik betwijfel of de afstand burger - gekozene kleiner wordt. Regionale belangen zouden wel eens belangrijker kunnen worden dan internationale. Een diepgaande discussie is gewenst.

Jan Vis

Ben ooit lid geworden vanwege deze 2 items. Wanneer mijn visie niet duidelijk genoeg is wil ik die persoonlijk komen toelichten. De verkiezingen zullen nu gaan tussen Lubbers en Den Uyl, waarbij de meerderheid in het Parlement gekoppeld is aan de Minister President. Het Parlement wordt steeds machtelozer.

H.B.:

Iedereen is het erover eens dat ons huidige stelsel niet goed werkt. Andere partijen doen aan symptoombestrijding. Na 20 jaar is het voor ons weer reden om iedereen hierop te wijzen. Parlement dient nauwer met kiezer in verbinding te staan.

Indiener:

Wil Jan Vis graag uitnodigen om hen te overtuigen.

Am. 3651/52 door stemming verworpen.

Amendement 4035:

Er is geen andere inleiding.

H.B. : ontraadt dit am.

Am. 4025 wordt verworpen.

Amendement 4020:

Wanneer dit amendement wordt aangenomen, dan vervallen andere amendementen. Geen sprekers.

H.B. ontraadt dit am.

Stemcommissie amendement 4020 wordt verworpen.

Amendement 4103a:

HB adviseert positief zonder stemming aangenomen.

Amendement 3786:

Tekstwijziging wordt voorgesteld: schrappen: na "evenredige vertegenwoordiging" - "- Het land".

Een ideale combinatie zou zijn handhaving van de evenredige vertegenwoordiging met invoering districtenstelsel.

Jan Vis

Erg lang amendement. Ik heb principiële bezwaren. Er zijn dat 2 verschillende soorten afgevaardigden waardoor er een meerder en minderwaardigheid kan ontstaan zie Duitse Parlement. Te ingewikkeld.

H.B. :

ontraadt dit amendement. In Duitsland is er een federale staatsvorm.

Spreker:

Dit Duitse systeem is voor ons wel over te nemen; dit is niet afhankelijk van de federale staatsvorm.

RC: stelt voor nog geen stemming eerst behandeling van alternatieve teksten voor 3786, 3829 en 4103 c.

Amendement 3829:

H.H.M. Tromp:

Wijst op nadelen voor de kleine politieke partij, terwijl de kiezer dichterbij de parlementarier komt te staan.

Later zou men eventueel nog een stap verder kunnen gaan.

Jan Vis:

Mijn standpunt is voldoende duidelijk, dit amendement is niet goed.

H.B. :

Ontraadt; vermindert de uitwerking.

Spreker:
E.e.a. is te onduidelijk.

H.B. :
Zo wordt het omgedraaid.

Amendement 4103 c:
G. Lensveld:
Is voor evenredige vertegenwoordiging, maar districten-
stelsel staat voorop. Eens met H.B. Vooralsnog handhaving.

H.B. : begrijpt dit niet want ontraadt 4103 c, omdat bijv.
kleine partijen minder aan bod komen. Stelt voor tekst te
wijzigen. Dit kan niet.

Stemming 3786 verworpen alsmede 3829 en 4103 c.

Amendement 4103 b:
Positief HB advies; zonder discussie aanvaard.

Voorzitter heet eveneens welkom als gasten de heren R. Fani
en R. Grani (?) van het Iraans Volksfront.

Amendement 3830 Overijssel:
Alinea is ongeloofwaardig.

H.B. :
Deze koppeling is essentieel, ontraadt amendement.

Spreker:
Niet duidelijke genoeg om te verkopen in het land.

Am. 3830 door stemming verworpen.

Gekozen Burgemeester
Wanneer 3701/3863 worden aangenomen vervallen 4036, 4105 en
3774.

Thom de Graaf:
De tekst in het VP is 2x fout. Decentralisatie is belang-
rijker dan hervormingen. Vindt het merkwaardig dat de dis-
cussie over dit punt terug komt. In juni was dit immers al
aan de orde.

Eric vd Hoeven
2 jaar geleden was dit aan de orde bij SWB.
Gemeenteraad dient hoogste functie te vervullen niet B & W.
Een gekozen burgemeester holt de Gemeenteraad uit. De be-
noeming van de gemeente secretaris gaat in het algemeen ook
heel goed.
Steunt dit amendement.

Antonisse
Om eerst prioriteiten te leggen bij decentralisatie en

pas daarna binnen de gemeente iets te doen is verkeerd.
Een logische conclusie is de Raad is het centrale orgaan
dus de raad benoemt de Burgemeester.

H.B.:

Decentralisatie krijgt terecht een zware prioriteit.
De studie van SWB over door de Raad benoemd of rechtstreeks
gekozen Burgemeester wel degelijk aan de orde geweest.
E.e.a. kan niet op korte termijn gerealiseerd worden. Er
zou een grondwetswijziging moeten komen.

Hoewel het een reeel politiek feit is, is het nu niet
verstandig hierover tegelijkertijd te spreken.

Bovendien bestaan er binnen de partij nog verschillen van
mening. In de komende 4 jaar kunnen we hierover verder
denken. Gisteren is vastgesteld om te werken aan differen-
tiatie op gemeentelijk nivo. Voor grotere steden is dit
veel aantrekkelijker; dit stemt tot nadenken.

H.B. ontraadt amendement. Eerst decentralisatie later ver-
dere keuzes maken.

Indiener:

Dan zouden bestuurlijke hervormingen niet opgenomen moeten
worden in VP. Deze tekst laat ruimte over.

Stemming 3701/3863 door stemming aangenomen, dus vervalt
am. 4036, 4105 en 3774.

Referendum!

Ingetrokken: 4038b, 3788/4104, 3788/4038, 3788a, 3788b,
3993/4038.

Ten gunste van am. 3788c zijn ingetrokken: 3788, 3864,
3999, 4037, 4038 en 3793/3864 1e deel en 2e deel.

T.a.v. 3788c geen sprekers HB positief niet strijdig BP dus
zonder stemming aangenomen.

Am 1 RC eveneens zonder stemming aangenomen.:

KERNWAPENS

Algemene ronde

Potman: Ruim 3,5 miljoen Nederlanders ondersteunden de uitspraak dat men tegen plaatsing van kruisraketten in Nederland is. De volksvertegenwoordiging besliste in meerderheid anders. Het is paradoxaal, omdat de voorstanders van plaatsing tegen een euthanasiewet zijn.

Zijn conclusie is dat met het thans voorliggende concept D66 naar rechts opschuift. Hij heeft vanaf het begin bezwaren gehad tegen kernwapens en hij zal dan ook die amendementen steunen die het totaal weer iets naar links zullen doen opschuiven. D66 is een politieke partij geweest. Hij neemt voor kennisgeving aan dat Van Mierlo geen lijsttrekker zal zijn wanneer wij te veel naar links opschuiven.

Meerburg: wij moeten ophouden met het nationale gepraat over kernwapens. Het is een zeer belangrijk onderwerp. Wij moeten meer correctief in de NAVO bezig zijn. Nederland moet zich vooral richten op het overbrengen van onze ideeën in de NAVO.

We moeten er voor zorgen dat we via onderhandelingen van de kernwapens afkomen.

Kuiper: zijn gedachten over deze materie heeft hij in de vorm van 3 moties gegoten, omdat deze vorm duidelijk is. Een verdrag tussen Nederland en de VS is een op genocide gerichte misdaad. Een misdaad plegen kan voor niemand bindend zijn.

Wijst op grond hiervan het plaatsingsverdrag af.

De enige mogelijkheid om de catastrofe te voorkomen is het afwijzen van de plaatsing van kernwapens.

V.d. Zalm: Verdragen moeten worden uitgevoerd, dat is een belangrijk principe waarvan niet onnadenkend moet worden afgeweken. Dit is echter een gedeelte van de werkelijkheid. Er is een andere werkelijkheid; de werkelijkheid van het volkspetitionnement. De werkelijkheid van de manier waarop het verdrag tot stand is gekomen. Niet naar de geest van de wet, wel naar de letter van de wet.

Er is meer aan de hand dan alleen verdragen nakomen. Hij wil er in ieder geval voor pleiten om het niet bij dit punt te laten, maar iets zinnigs te zeggen over de mogelijkheid van heronderhandelen.

Slottje: Sinds 1979 hebben wij over kruisvluchtwapens gesproken. Logisch en consequent dat de TK-fractie afwijzend zal besluiten tot plaatsing en tot ondertekening van het verdrag. Wij schrijven dat verdragen moeten worden nagekomen. Gaat het daarom? Naar zijn mening niet. Het gaat er om dat een verdrag is gesloten door een regering op een punt waarover zeer veel controverse bestond in het land.

Het spreekt vanzelf dat wij zullen proberen zo veel mogelijk de consequenties van dit verdrag terug te draaien. Wij zullen het moeten zien in het licht van de internationale veiligheidssituatie. Wij zullen de praktische uitvoering van het verdrag moeten zien in het licht van vrede en veiligheid.

De zinsnede over het verdrag zou hij graag geschrapt willen zien, omdat het vanzelfsprekend is. Het internationale verband wordt te weinig benadrukt.

Mw.v.d. Putte: De kracht van am. 0009 is dat de verdragtekst niet meer ter discussie gesteld kan worden. De uitwerking moet wel aan de hand van de actuele situatie in de wereld plaatsvinden, ook als dat anders is dan het verdrag.

De Graeff: sluit zich aan bij wat Meerburg heeft gezegd.

HB - Kohnstamm: Veel sprekers hebben commentaar geleverd op de tekst van het HB. In reactie op de sprekers in de algemene ronde wil hij enige verantwoording afleggen op de tot standkoming van die tekst.

Het is een VP-tekst, die geldt vanaf mei 1986 tot het moment waarop er weer verkiezingen zijn. Wij moesten er vanuit gaan hoe de situatie in mei 1986 zou zijn. De volgende gedachten hebben voorgestaan. Wij waren al sinds het amendement Bischoff tegen de plaatsing van kernwapens onder de huidige omstandigheden.

Ook de fractie heeft zich op die lijn gesteld. Intussen is er een verdrag gesloten door de regering. Het is nu ongewenst om ons over de vraag uit te spreken wat er na mei 1986 met het verdrag gaat gebeuren. De CDA loyalisten hebben nog één keer contrair mogen gaan aan het kabinetsbeleid inzake de plaatsing, maar daarna zou men moeten stemmen voor het verdrag. Wat je dus ook van het verdrag vindt, het zal er wel komen. De fractie zal dat verdrag in de komende maanden bestrijden.

Het HB vindt dat je natuurlijk gegeven onze standpuntbepaling eerder nadrukkelijk moet nadenken over de vraag, wanneer wij in de regering mochten zitten na 1986. Moet je dat echter in een programma zetten en welke invulling geef je daaraan.

In het HB is nagegaan welke heronderhandelingsopties je serieus zou kunnen bespreken. De heronderhandelingen zoals die zich nu aan ons voordoen, daarvoor is geen enkele optie te maken naar de verdragspartner toe om die inhoud te geven. Als onderhandeling een vriendelijk woord is voor eenzijdige verdragsbreuk, dan moeten wij het niet gebruiken. Wij moeten het in het VP opnemen wanneer het serieuze opties zijn en wanneer deze waarde hebben. Op dit ogenblik is nog geen enkel houdbaar voorstel voor heronderhandeling gelanceerd. Dit betekent dan ook een eenzijdige verdragsbreuk en dat heeft politieke betekenis. Daarom hebben wij ons uitgesproken dat verdragen moeten worden nagekomen. Heronderhandeling sluit hij niet uit.

Het HB heeft over dit punt natuurlijk overleg gepleegd. Wat hij namens het HB naar voren brengt is geheel in lijn met wat zowel Engwirda en van Mierlo er van vinden. De taak van het HB is ook om de eenheid in de partij te waarborgen. Als je naar de teksten kijkt van de amendementen wil hij nu al zeggen dat het HB van mening is dat de tekst onder 0009 in alle opzichten de gedachtengang van het HB weergeeft en het HB spreekt zich dan ook voor dit amendement uit.

De amendementen 0078a en 0078b zijn ingetrokken.

0025 HB neemt dit over, zonder stemming aangenomen

0009 :

Indiener: het verdrag is een puur politiek besluit geworden. D66 is voor wapenbeheersing. Daarom dit amendement. Het principe dat verdragen niet moeten worden nagekomen willen wij niet ondersteunen, maar wij moeten niet de deur achter ons dichttrekken.

Het voorstel van de afdeling Breda is tweezijdig overeengekomen verdragsbreuk, d.w.z. vervolg onderhandelingen. Wij willen invloed blijven uitoefenen en D66 is voorstander van versterking van de Europese invloed. Het initiatief zal van Nederland uit moeten gaan. De ontwikkelingen van de laatste tijd moet bevestigd worden. Omdat de strekking van 0041 hetzelfde is zou deze ingetrokken kunnen worden.

0052:

Indiener: zijn amendement beoogt over te gaan tot heronderhandeling. In de afdeling is ook gezegd dat dit niet eenzijdig kan gebeuren. In overleg met de VS moet een weg bewandeld worden om over te gaan tot heronderhandeling. Als de heronderhandelingen gevoerd kunnen gaan worden, wordt de plaatsing mogelijk vertraagd.

HB - Kohnstamm: dit amendement wordt door het HB krachtig ontraden. Er zit een aantal redeneringen in, die haaks staan op ons VP. Hij leest het amendement zo dat D66 nog voor mei in de regering moet komen om tot heronderhandelingen te komen. Als dit niet de bedoeling is, dan heeft hij een heel ander bezwaar. Het doel is vertraging en dat kan hij geen redelijk doel meer zien.

Stemming: **verworpen**

0043 en 0026 zullen na elkaar in stemming worden gebracht.

0043

Indiener: Het is een goede zaak dat wij proberen om plaatsing te voorkomen. Wij moeten dit op een reële manier binnen het verdrag doen. Wij moeten proberen CDA en VVD te bewegen om plaatsing te voorkomen.

HB-Kohnstamm: Het HB ontraadt dit amendement en wel op de volgende gronden. Het is een amendement dat in lijnrechte strijd is met de standpunten die wij tot nu toe hebben ingenomen. Wij hebben altijd gesteld, dat het in wezen niet gaat en zeker niet in eerste instantie om plaatsing in Nederland, maar dat het aantal middellange afstandswapens in Oost en West verminderd moet worden. Onze doelstelling is altijd geweest zorg dat het in internationaal verband geregeld wordt.

0026:

Indiener: de omstandigheden sinds 1979 zijn alleen nog maar slechter geworden. Het CDA-VVD kabinet heeft nauwelijks aanzetten gegeven om te komen tot een vrede en veiligheidsbeleid. Verdragen moeten worden nagekomen, maar het betekent niet dat het gedrag tegen plaatsing moet worden opgegeven. Wij moeten ons verzet niet opgeven. Wij scharen ons niet achter CDA en VVD, maar wij scharen ons ook niet achter de PvdA, die zich niet uitspreekt voor het uitvoeren van een verdragstekst. Er zijn 2 componenten: 1. enerzijds met wederzijds goedkeuren, dan kan het verdrag worden opgezegd of kan er geen gebruik van worden gemaakt.

2. de verdragstermijn, dan zou Nederland het verdrag eenzijdig moeten opzeggen.

Vis: geen voorstander van dit amendement. D66 wil het verdrag op de kortste termijn

opzeggen. Hij leest vervolgens de verdragstekst voor. Pas in 1992 zou voor Nederland een dergelijke situatie ontstaan, dus niet de komende kabinetsperiode maar halverwege de volgende. Bij aanvaarding van dit amendement vullen wij al een belangrijk gedeelte in van ons VP 90-94. Je ontnemt daarmee de kans een volgend verkiezingscongres hierover te laten besluiten. Over een dergelijk belangrijk onderwerp zou een volgend verkiezingscongres een uitspraak moeten doen. Buitenlandse politiek bedrieff je niet autonoom. Je kunt alleen proberen de ander te beïnvloeden. Door zo te handelen plaatsen wij ons buiten de discussie. Het middel is doel geworden. Ons uitgangspunt is toch ook laten wij de toekomst niet vastleggen. Laten wij de actuele situatie er bij betrekken.

Wij moeten niet de pretentie hebben dat wij weten wat er straks moet gebeuren. HB-Kohnstamm: het HB kan zich volledig vinden in de woorden van Vis. Voegt er nog het volgende aan toe: het amendement 0026 stelt voor noem SDI. Als het zo zou zijn dat er een verdedigingsschild zou komen over de VS, dan vervalt daarmee überhaupt de hele redenering, die het bondgenootschap er toe heeft gebracht om kruisvluchtwapens te plaatsen. Dan is de koppeling weg. En dus is het zeer wel denkbaar dat D66 in '90 bij vaststelling van het VP zal zeggen, SDI is er of komt er binnenkort. Niet elke internationale dimensie weghalen.

Indiener: wij moeten ons nu niet vastleggen op komende verkiezingscongressen. De eventuele plaatsing is voorzien in 1988. Wij kunnen nu al zeggen dat het verdrag niet verlengd zal worden. De tekst van het Hb is multi-interpretabel. De internationale politieke ontwikkelingen worden in de volgende alinea genoemd. Aan Amerika duidelijk maken dat wij tegen plaatsing zijn.

0009:

Indiener: het VP van D66 moet bij het vraagstuk van vrede en veiligheid het volgende duidelijk maken:

1. dat D66 een volwaardig en betrouwbaar lid is van ons parlementaire bestel en terzake afgesloten verdragen niet ter discussie stelt.
2. dat D66 vastbesloten is om de toenemende bewapeningsspiraal terug te dringen.
3. dat D66 ook tijdens de verdragsperiode de tijd moet benutten om de uitwerking van het verdrag aan te passen als de internationale situatie daartoe aanleiding geeft.

In de tekst van het Hb wordt te veel benadrukt dat verdragen moeten worden nagekomen. Er ligt te weinig nadruk op de actieve rol die D66 moet spelen om te komen tot terugdringing van de nucleaire taken.

Het optreden van onze TK-fractie heeft aan duidelijkheid niets te wensen overgelaten. Dit amendement is vanuit de realiteit opgesteld.

HB-Kohnstamm: de grootste kritiek die op de tekst is gekomen is op de zin verdragen moeten worden nagekomen. De tekst van am. 0009 geeft een aktiviteitsgraad die duidelijker en aktiever is en beter weergeeft en daarom adviseert het HB dit amendement over te nemen.

Stemming **0043: verworpen**

0026: verworpen

0009: met zeer grote meerderheid aangenomen.

0048:

Indiener: zit met een praktisch probleem. De argumenten van het HB hebben hem geïnspireerd om dit amendement in te dienen.

Intentie van het vorenliggende argument om in te vullen, datgene wat Kohnstamm heeft genoemd realiteitswaarde. Voor ons zelf en in de verkiezingscampagne moet duidelijk zijn wat wij doen. De intentie heeft hij verwoord in zijn amendement.

HB-Kohnstamm kan niet anders zeggen dat ondanks wat de indiener heeft gezegd de tekst hem uiterst ongewenst voorkomt. Een belangrijk gedeelte van het door het kabinet aan het parlement voorgelegde verdrag zal dan in ons verkiezingsprogramma vastgelegd moeten worden. Onze fractie zal zich tegen het verdrag verzetten. Het is nooit het standpunt van D66 geweest. Het is het omdraaien van het standpunt wat wij tot nu toe hebben ingenomen. Het is het alleen opkomen voor nederlandse belangen.

Indiener meent dat wanneer het Hb het op deze manier uitlegt, men dan wel voor 0009 is.

Als er verschuivingen in de internationale verhoudingen optreden moet er recht gedaan worden aan de gevoelens van een groot gedeelte van de Nederlanders.

Vanuit de optie van een nieuwe situatie wordt gesproken met de VS.
De context van beide verhalen is compleet verschillend.

Stemming: verworpen

0042

HB staat hier positief tegenover - zonder stemming aangenomen.

Het verkiezingsprogramma wordt bij acclamatie vastgesteld.

Het beleidsprogramma wordt bij acclamatie vastgesteld.

Schorsing voor de lunchpauze.

Heropening.

De partijvoorzitter neemt in een korte toespraak afscheid van het aftredende regio HB lid Don Schuurman.

Tevens richt de voorzitter een woord van dank tot de programmacommissie die voor de tot standkoming van het verkiezingsprogramma verantwoordelijk was.

De campagneleider Edo Spier geeft een toelichting op de te voeren campagnes.

15. Eventuele moties n.a.v. POLITIEKE PLAATSBEPALING

Wim Dik:

Als enige spreker in algemene zin. Is wat verontrust over de koers die D66 uit dreigt te gaan. Ook vandaag is iedereen bijzonder meegaand. Wat nodig is is lef en vechtlust. Mochten wij ons vandaag moeten vastleggen, dan moeten wij toch ook de moed hebben genuanceerd te blijven. Bij eventuele onderhandelingen dienen we ons te realiseren dat de grootste partij de premier levert. We moeten begrip hebben voor wat er leeft in dit land. D66 zal niet meewerken aan een beleid waartegen ze zich verzet.

Uitgangspunt is bij eventuele onderhandelingen: bij niet regeren realiseren wij ook niets van onze ideeën, bij wel regeren kunnen we in ieder geval een deel uitvoeren.

Motie 0040

Dick Hendricks is niet aanwezig.

Spreker v. Oyen:

Beoogt interne tegenstrijdigheden in motie HB op te heffen. Onze politieke tegenstanders lokken een strategie schets van ons uit. De grootste partij levert de premier. Wij zijn voor de premier maar tegen het programma. Tot nu toe heeft D66 wel de beste minister voor Vrede en Veiligheid geleverd.

HB:

Eigenlijk is dit meer een amendement dan een motie.

Onttraadt het schrappen van de 3 uitgangspunten a, b en c van bepaling 5.

Motie 3572 gewijzigde tekst:

"- een regering met VVD en PvdA gezien de huidige politieke opstelling van deze partijen de beste garantie biedt voor verwezenlijking van zowel de materiele als de immateriele D66 prioriteiten.

- spreekt uit dat t.a.v. coalitievorming de eerste keus van D66 is: deelname aan een regering in een coalitie met PvdA en VVD tezamen, waarbij het Verkiezingsprogramma van D66 voldoende herkenbaar is in het uit te voeren regeringsbeleid.

Spreker:

Wij zijn geen dogmatische partij, daarom ook geen dogmatische uitspraken. In deze motie leggen wij onze plaatsbepaling vast. Het principiële streven is niet realiseerbaar. Regeringsverantwoordelijkheid heeft niet de hoogste prioriteit. We zijn geen wegwerppartij. We moeten voor andere partijen duidelijk zijn maar hoeven niet de kastanjes uit het vuur te halen. Met deze motie verschaft dit congres een duidelijk standpunt.

Louise Groenman:

Vindt deze motie heel verstandig. De oorspronkelijke motie doet de deuren dicht. Er bestaat duidelijk behoefte aan

politieke plaatsbepaling van D66.

Wollfensberger:

Uitstekend middel om naar buiten toe onze plaatsbepaling te laten weten.

Zwarts:

Is op eigen titel aan het woord, niet als lid van Humanistisch Verbond. Is blij met wijzigingen. Heeft niet veel aan vorige sprekers toe te voegen.

In slechts 1 jaar regeren van ons zouden alle onduidelijkheden opgelost kunnen zijn, daarna voor zijn part weer kabinetscrisis. CDA regeert al 70 jaar en macht corrumpert; zij moeten nu in de oppositie. Is voor deze motie.

E. vd Hoeven:

Is voor ongewijzigde motie. Deze herziene motie is dodelijk voor ons als onderhandlingspartner. Wij staan het sterkst wanneer wij meedoen aan een kabinet waarin wij niet teveel veren moeten laten, waar ook onze punten gerealiseerd worden.

Thom de Graaf:

Onduidelijkheid dient te worden gecombineerd met de realiteit voor de eerste 4 jaar. De kiezers zullen ons onduidelijkheden verwijten wanneer wij onze politieke keuze verzwijgen.

Schakel:

Er zijn slechts 2 partijen in Europa die al 70 jaar regeren: de communisten in Moskou en het CDA in Nederland. Een coalitie komt naderbij. Gaat ons sentiment boven gezond verstand?

v.d. Riet:

De beste regering is de regering waar D66 zitting in heeft en dit staat niet in de overweging.

HB J. Kohnstamm:

Inderdaad is met PvdA en VVD het beste zaken te doen. Deze motie legt ons echter daarop vast. Wellicht is dit juist in 1990 maar nu nog te vroeg. We hebben altijd gezegd dat we een coalitie van VVD en PvdA steunen maar we moeten vooralsnog doorgaan met het Des Indes overleg. Het is nu te vroeg ons vast te leggen.

Indiener:

Ik betreur dat de leden zo weinig vertrouwen hebben in eigen politieke visie, door nu de vernieuwing te willen laten vallen. Voldoende herkenbaarheid/duidelijkheid is een must.

Motie 0053:

De moties om politieke plaatsbepaling geven wat deining in

de partij. VVD spreekt zich duidelijk uit voor voortzetting van het huidige beleid. CDA houdt zich vooralsnog op de vlakte. Na 21 mei weten we pas hoe de politieke verhoudingen liggen. De moeilijkheid is dat de PvdA zich heeft vastgelegd op het kruisvluchtwapenbesluit. Ook bestaat de mogelijkheid dat indien de regeringspartijen de meerderheid niet halen zij toenadering zullen zoeken bij klein rechts. Zonder de oppositie en ons Verkiezingsprogramma geweld aan te doen kunnen wij niet met VVD en CDA samenwerken. Bovendien zijn we geen bijwagen voor de PvdA.

v. Oerle:

Wellicht is motie 0054 beter geformuleerd. Duidelijkheid is wel voornaamste.

E. vd Hoeven:

Met wie wij regeren bepalen wij zelf. De inhoud van het beleid is niet afhankelijk van een strategie resolutie. Wij dienen onze sentimenten te laten varen. We zullen elke combinatie aan een meerderheid kunnen helpen.

HB J. Kohnstamm:

Onraadt uitsluiting van coalitie CDA/VVD. Het huidige kabinet heeft onvoldoende gewerkt denk aan 2-verdieners/voordeurdelers/ energiebeleid/ werkgelegenheid etc. Maar moeten wij elke onderhandelingspositie weggeven?

Faber:

Wat duidelijk is voor D66 is nog niet duidelijk voor de kiezers. Gaat D66 wel of niet in zee met CDA/VVD. Inzet van de verkiezingen dient te zijn geen medewerking aan dit beleid.

Motie 4055:

Hans Douma:

Deze motie is stok achter de deur. We kennen de naweeën van onze samenwerking in het kabinet van Agt/Terlouw, waarna we van 17 zetels teruggingen naar 6. De ALV stond buiten spel. Nu is v. Mierlo van stal gehaald en die heeft 30 november reeds gezegd dat slechts in een uitzonderings geval deelname aan een VVD/CDA coalitie mogelijk is. Het Congres moet zich daarover uitspreken, stem dus daarom deze motie.

de Graaf:

Ziet graag dat deze motie wordt aangenomen.

Reihoef:

Raadt deze motie van harte aan.

Bakker:

Heeft complimenten voor HB inzake opstelling politieke plaatsbepaling. Alleen mogelijk wanneer iets heel bijzonders gebeurt. D66 congres moet zich daarover dan maar uitspreken.

El Peters:

Ondersteunt deze motie.

HB J. Kohnstamm:

Heeft 3 argumenten:

1. deze motie is staatsrechtelijk niet fraai.
2. deze uitspraak kan optisch tegen ons gebruikt worden.
3. het is de taak van het HB eenheid in de partij te waarborgen. Het HB zal het dus zeker niet uit haar hoofd laten het congres bijeen te roepen wanneer zich bij de kabinetsformatie moeilijkheden voordoen. Daarom is deze motie overbodig.

Spreker:

We moeten niet dezelfde fouten maken als in het verleden.

Stemming:

motie 0040 verworpen

motie 3572 verworpen

motie 0053 verworpen

motie 4955 verworpen

Politieke Plaatsbepaling HB vastgesteld.

16. ACTUELE POLITIEKE MOTIES

APM 3761

De indiener geeft een toelichting.

Van Oerle stelt dat deze motie ontraden moet worden omdat het geen zaak is voor de TK-fractie, maar voor de raadsleden.

HB-Mw. Scheltema: het is in strijd met ons VP, dat decentralisatie voorop stelt.

Indiener: het is geen plaatselijk, maar een landelijk euvel. Het schaadt ons hele aanzien. Er moet een algemene verordening komen.

Stemming: verworpen.

APM 0030

Indiener: de motie heeft een dubbele inhoud. De eerste plaats het sociaal contract zelf. D66 bepleit dit al jaren. Nu zijn er 2 leden uit het kabinet die op eens ons voorstel omhelzen.

Het 2e element is de adv. Beide bewindslieden zijn nogal terughoudend t.a.v. verdergaande adv. Toch vinden wij dat adv naast economische groei een belangrijk element is in de bestrijding van de werkloosheid.

De uitspraak betekent niet dat wij het huidige beleid van het kabinet omhelzen.

Het is wel gebaseerd op de uitspraken van beide bewindslieden. De motie moet beoordeeld worden op de inhoud. Daarom is de motie ook gewijzigd.

Mw. Scheltema - HB: het HB vindt het op zichzelf nuttig dat de nadruk er op wordt gevestigd dat D66 altijd een sociaal contract heeft voorgestaan. Een ondersteuning van datgene wat in ons VP staat. Het lijkt zinvol.

Stemming: aangenomen.

Algemeen organisatorische moties.

3487

de Boer: na overleg met de indieners is besloten deze motie in te trekken tot na de verkiezingen.

rapportagecie: actuele moties kunnen niet door de rapportagecie worden geweigerd. De rapportagecie wil het congres adviseren om deze motie niet in behandeling te nemen, omdat geen uitvoering aan deze motie gegeven kan worden gezien de reglementen en statuten.

Mw. Jorritsma: de alv moet de mogelijkheid hebben om bij uiterste noodzaak af te wijken van het reglement. Men zal met voorstellen dienaangaande komen.

Nu trekt men de motie in.

17. VERKIEZING VAN DE LIJSTTREKKER

Voor de verkiezing van de lijsttrekker staan 2 kandidaten aangegeven. De heer Potman heeft zich echter teruggetrokken.

Er is nu nog 1 kandidaat nl. Hans van Mierlo, die bij acclamatie wordt gekozen.

De voorzitter sluit onder dankzegging aan congresleiding, stem- en notulencie en medewerkers van het landelijk secretariaat om 15.20 uur het congres.